

Trag Biljke NEDELJNIK #083 - Uzgoj đumbira u bašti

Datum: 18. Maj

Biljke vas uče umetnosti voljenja, ono kada utrobu svoju prevrnete, a u njoj sve sama sazvežđa...

Kratak sadržaj:

Šta sadimo nakon graška?

Nadin kutak

Zahvalnica

Kako orezujemo tikvenjače?

Uzgoj đumbira u bašti

Kako da razumete sistem sadnje u perma modelima

Preparat protiv poleganja od krompira

Podsetnik na rokove

Obaveštenje o novim ponudama

On je rastao u porodici u kojoj je bilo puno verbalnog nasilja. Majka sa ozbiljno narušenim mentalnim zdravljem, otac narcisoidan, vredan ali prilično bahat prema ukućanima. Kao srednje dete bio je parentifikovan i smatrao se odgovornim za sukobe samim tim što je stalno radio na pomirenju. Porodica je bila mnogobrojna, više generacija i dosta male dece pa je pažnju dobijao samo onda kada je bio bolestan.

Njegova bašta je bila oslikavanje njegove duše. Stalno je tražio problem na biljkama, na pohvalu reagovalo sa ALI... U svemu pronalazio brigu, bolest, nevolju. A realnih nevolja nikada nije bilo. To su vam ljudi koju usred veselja, neke lepe proslave imaju onaj zabrinuti pogled. A kako sam sve ovo saznala o njemu? Rekle su mi njegove kajsije koje je premeštao sa lokacije na lokaciju, paradajz na kome je uvek video plamenjaču, plodovi koji nikada nisu bili dovoljno ukusni. Znam, šablon koji živimo podrazumeva da se najbolje osećamo kao žrtva, u nasilju, usred haotičnih problema. Mir i ne znamo da tumačimo, nemamo mehanizme za to.

Ona je živela na prvi pogled sa narcisoidnom majkom ali je tu ulogu vrlo brzo preuzela sestra, pa dalje svi u njenom životu. Narcisoidni ljudi oko vas nameću osećanje manje vrednosti svojim žrtvama. Rasla je kao tiho i nevidljivo dete bez nekih jasnih potreba. Tuđe potrebe su uvek bile na prvom mestu. Perfekcionizam koji je razvila, jer joj je i bio nametnut, je posledica „nedovoljnosti“ koja je pratila celi život. To su oni ljudi na koje se lepe etikete: kriva si, nisi dovoljno dobra, to što radiš nema svrhu...

Njena bašta je bila mučilište jer je bila odraz perfekcionizma. Iako je bila ujedno i jedino mesto izbavljenja ona nije mogla da se odupre tom šablonu u kome je rasla. Zato je tragala za čudima, što čudnijim. Sa običnim biljkama njen perfekcionizam je bio ono što peče. A kako sam to saznala: njen umor mi je govorio o tome.

Samokritičnost, nesvesna vlastite vrednosti, a opet grčeviti borac. Baštu je podizala, a plodove nije videla jer joj nisu bili važni. Osnovni simptomi osobe koja ne završava svoje obaveze do kraja. Osobe koja beži. U bašti - kraj su plodovi.

Ona je strahovala za svaku biljku. Prevtala je nekoliko puta jer je sve oko nje bilo pretnja. Njena pitanja su uvek bila preopširna, sa potrebom da joj ne promakne ni jedan detalj jer upravo će taj detalj da bude ključan u dijagnozi. U bašti je tražila samo nevolju jer je imala jaku potrebu da zbrine. I kao mala je brinula o svemu. Ona je ta koja bi prva pomogla porodici i prijateljima i na nju su svi mogli uvek da se oslone. Sve vezano za nju se uvek podrazumevalo i niko se nikada nije pitao kako se ona oseća. To nije očekivala ni od biljaka. I tu je očekivala bića o kojima ona mora da brine. A kako sam sve to očitala: ona nikada nije videla svoje napredovanje jer nije imala mehanizme kojim bi postali vidljivi. Njen šablon je vukao u ulogu na koju je navikla. Mala i velika spasiteljica svega što puže, hoda, gamiže samo ne sebe.

On je stalno prepravljao Projekat. I usput vrlo često govorio paralelne priče o sebi. Teško je lagati nekog ko ima moje pamćenje pa je svaka njegova laž bila očitavanje unutrašnjih problema. Ako o sebi ne govori istinu to je značilo da on sebe i ne vidi. Frustracija koju je doneo i sebi i meni u zajedničkom radu je morala da se prelomi sa DOSTA JE BILO kada smo počeli da otvaramo ozbiljne teme. Danas je njegova bašta bujna. Još uvek se muči da uvežbava fokus ali napredujemo. A rastao je okružen ambicijama svoje porodice. Sve sama ozbiljna zvanja i akademske titule dok je on bio izvan tog porodičnog klana. Senka uspeha braće i sestara, slavni roditelja. To što je on postigao nikada nije bilo dovoljno. U baštovanstvo je ušao da prkosi, da se upusti u nešto što u celoj porodici samo on zna. Ali biljke očitavaju naše namar i onda ih pokažu i meni.

Svi živimo svoje šablone. Baš svi. Samo što se neko potrudi da ih osvetli, da vežbom savlada porodične konstelacije i nametnuta ponašanja, da uz biljke radi suprotno trenutnom osećanju kako bi se sakupio u celinu i bar jedan deo svog života živeo oslobođeno.

Život je divan, satkan od težina i lakoća. Pletenica je to. Svako od nas je unikat svog života i tačka u kojoj su se Nebo i zvezde spojile samo jednom na taj način. Svako od nas je jedinstven.

Bašta nije samo mesto gde se proizvodi hrana. U bašti su prabića, biljke, pokretačka sila planete koja s vama komuniciraju. U toj komunikaciji, prateći biljke, možete da rešite mnogo težina kojih i niste bili svesni jer se osobe iz ovih priča dans osećaju ostvareno, ali je važno da pratite biljke, a ne da biljkama namećete svoj tempo.

Granice koje postavljate drugima polaze od vas samih. Naučite kako da ih postavite sebi. Bašta koja ima jasne zone, granice, je dobra vežbaonica za to. Posmatranje prirode pomaže da se tumačenjem odnosa oslobađamo strahova. A uvek je važno sebi postaviti pitanje: ko će biti nezadovoljan ako izgubim biljku? Da li smo to mi, okolina i kako se u odnosu na to mi lično postavljamo. Jer je najveća konstanta u prirodi promena i nekada gubitak ne zavisi od nas.

A kako to znam? Jedna od ovih priča sam i ja.

Koordinator: Goran Pivašević

Direktor: Jovan Banović

Jutjub: Sanja i Jan Rakić, Jovan Banović, Goran Pivašević

Instagram: Katarina Kremenović

Tik tok: Jovan Banović

FB stranica: Jovan Banović, Goran Pivašević

Administratori platforme: Nada Radinić, Marko Petković, Gordana Bojanić, Mia Božić, Jasmina Nenadić, Sabina Kovačić, Nina Martinović, Nedeljko Ivanešić.

Autor edukativnog programa, video materijala i tekstova sam ja Biljka.

Trag Biljke je jedna od retkih samoodrživih i međunarodnih platformi koja povezuje 30 zemalja, 394 gradova.

Tri puta nedeljno idem na gerijatriju među nepokretne i to one koji godinama nisu ustali. Dok ih hranim, brišem oči, ruke uvek se pitam o čemu sanjaju. Sve su nekada bile baštovanke i pitam se da li sanjaju baštu. Kada mi je najteže ja zamislim da hodam po bašti. Dodirujem listove paradajza, kukuruza, plodove paprika i planiram šta ću da sejem sutra. To planiranje me uvek odvuče od teškog osećanja. Postoje tri bašte u nama: ona koju obrađujemo, ona koju sanjamo i ona koja je u našoj duši. I svaka od njih je lekovita.

Babama na gerijatriji dođem nešto kao ringišpil. Čim uđem s vrata pitam ih da li se neka zaljubila dok me nije bilo jer je to mešoviti dom pa uvek „neki deda može da ukrade neku moju babu“. To ih nasmeje...

Posmatrajući ih jednog dana odlučila sam da im svaki put kada dođem donesem milošte i to slatkiše. Kasno je za njih da se bave zdravom hranom ali nije kasno da probaju sve ono što nikada nisu mogle sebi da priušte jer su sve bile kroz život jako siromašne. Dok dođe do njih, poslastica uvek ostane malo. Tako sam odlučila da njihova motivacija da izdrže dan bude pomisao šta ću im novo doneti kada dođem sledeći put.

Smilja je potpuno nepokretna i zavisi od svih nas. Ako joj ne damo vodu ostaje žedna. Nekada pokušavam da zamislim kakav je to osećaj bespomoćnosti i poniznosti. Ona ne može lako da guta pa joj donosim različite kaše. Biram neke sa posebnim ukusom i često ih i sama pravim. I uvek je pitam kako joj se dopada ukus i tražim da ocenjujemo koja je bolja. To je postalo kao neka naša igra. I verujte mi da je njeno mentalno zdravlje svakog dana bolje. Smeje se.

Marija može da pokreće ruke ali su joj prsti savijeni i ne može da otvori kutiju. Ako joj miloštu ostavim pored kreveta neće moći da se nahrani. Zato uvek biram slatkiše koji se lako otvaraju. Ona je uvek tiha, jako kulturna i zahvali se na tome što sam je razmazila.

Zora je jedina polupokretna i cenim to što i u bolovima obilazi njih dve i daje im vodu. Nekada je bude usred noći. Njoj posebno ugađam zbog požrtvovanja. Imala je veliku baštu pa o tome stalno pričamo. Najbolje paprike u selu! Ja sam već zamislila kako je njen paradajz bio ukusan. Uvek me blago grdi jer toliko donosim, a ja kažem valja se u tuđu kuću s miloštama. Da se nađe za kafu i razbibrigu.

Svaki put kada izlazim sa gerijatrije osetim nezahvalnost jer brinem zbog životnog mizanscena. Hoće li mi vetar uništiti baštu? Hoće li biti grada? Kasnog mraza? A istina je da sve dok imam ove ruke ne postoji problem koji ne mogu da rešim. A i biljke se gotovo uvek same oporave.

Sezone nam donose neizvesnost i baš ih zato volim. A Bog pred nas stavlja lekcije samo je pitanje ko će da ih nauči.

ŠTA SADIMO NAKON GRAŠKA?

O bakterijama bih malo i to onim iz roda *Rhizobium*. Nalaze se u kvržicama na sekundarnim korenčićima i vratu korena biljke i sposobne su da inertni azot pretvaraju u onaj oblik koji biljka može da upotrebi. Biljke mogu da iskoriste azot samo u nitratnoj i amonijum formi i u tome im pomaže čitav niz simbiotskih odnosa na korenu i u samom tlu. Za upravo ovaj, u prirodi jedinstven proces, bakterije roda *Rhizobium* koriste ugljene hidrate same biljke. Biljka njih hrani da bi oni nju nahranili. Za nas baštovane ovaj fenomen je od velikog značaja jer našu proizvodnju može učiniti ekonomski isplativom, a jedino ekonomska isplativost (istina je nekad bolna) može da nas natera da čuvamo sva bića u tlu i oko nas.

Biljke se dele prema nitrofilnosti na one koje rastu na zemljištu siromašnom azotom, umereno obogaćenom i bogatom. Mahunarke spadaju u prvu grupu. To ne znači da ih ne trebate đubriti tokom setve jer se one umereno đubre, već znači da iza mahunarki nikada ne sadite ponovo mahunarke jer se velika količina azota oslobadja tek na kraju vegetacije, truljenjem samog korena. Dakle, iza mahunarki nikada ponovo mahunarke jer će suficit azota u tlu izazvati otežan razvoj bakterija azotofiksatora što izaziva zastoj u razvoju biljke. Takođe, suficit izaziva razvoj plitkog korena kod biljaka i njihovu neotpornost na sušu. Ovo se odnosi na sve one koji biljke dopinguju koprivom.

S obzirom da je čitavo stablo mahunarke bogato azotom to je neophodno iskoristiti. Kada oberete mahunarke nikada ih ne čupajte već koren koji je bogat azotom ostavite u tlu. On se ponaša kao prirodno mineralno đubrivo. Stablo biljke i same prazne mahune možete da upotrebite kao malč ili da od njih napravite tekuće đubrivo ili pravu azotnu bombu. Koristite ga za zalivanje vrlo zahtevnih lisnatih kultura kao što su kupusarice. Plodonosnim biljkama kao što su paprike npr. potrebno je više kalijuma, pa budite obazrivi kod upotrebe azota. Povećana količina azota izaziva bujan rast lisne mase, neotporne biljke i kasnije plodonošenje. Na mestu gde je bio grašak upravo zbog prisustva azota idealno je saditi azot zavisne kulture.

U našoj Čitaonici postoji lista kultura koje se dele prema svojim potrebama za mineralima i to se odnosi na dominantnoj potrebi i uz njih prikačene resurse koji obezbeđuju taj mineral. Azot zavisne kulture su salate, kupusarice, blitva, spanać, celer listaš, praziluk. Ali, početni stimulan azotnim đubrivom je kao prvo hranivo potreban svima i posebno kulturama koje trebaju brzi rast kao što su tikvenjače. Zato, u vašim Projektima bašte se kao smena kultura nakon graška često nalazi i krastavac. Krastavac je biljka duge loze i za bujanje biljne mase potrebno mu je na početku azotno đubrivo, a kasnije se ishrana nastavlja prirodnim kalijumskim resursima. Krastavac se između ostalog ubacuje nakon graška i iz praktičnih razloga jer je za

grašak, posebno visoku sortu, već postavljena mreža. Ako na mreži uzgajamo više kultura njena upotreba postaje rentabilna.

Da rezimiram:

Nakon berbe grašak orežete i ostavljate koren u tlu ili PMu.

Nakon berbe na njegovo mesto sadite salate, blitve, kupusarice, praziluk, krastavac, celere. Ako sadite krastavac između sadnica ubacite celer ili praziluk. To im ujedno pojačava zaštitu od grinje.

O nutritivnoj vrednosti mahunarki sve znate. Naglasiću samo da su izbor hraniva za dijabetičare.

Koliko je vas upoznato sa upotrebom mahunarki u kozmetici? Od graška i pasulja se prave vrhunske maske za lice. Pa da počnemo:

- Da li ste znali da je kineska carica uživala u DIY maskama? Njihov glavni sastojak je upravo mungo pasulj. Pasta od mungo pasulja koja se na lice nanosi kao maska pomaže kod problema sa aknama i nadutosti lica.

- Maska glumice Marije Montez (možemo i mi da blistamo kao što je ona) se pravila po starom španskom receptu: jedna šolja belog pasulja se kuva i pasira, tu dodate nekoliko kapi limunovog soka i maslinovog ulja. Maska deluje na licu 20 min. Pegla bore i daje koži sjaj.

- Još pre 2 000 godina elegantne Rimljanke su maskom od graška čistile i negovale lice. Grašak se suši i melje. Dve velike kašike graškovog brašna pomešate sa dve kašike punomasnog mleka dok ne postane kremasto. To nanesete na lice i držite dok se ne stvrdne. Onda lagano isperete. Zablistaćete kao Rimljanka!

Šta zapravo želim da vam naglasim: o životu se ovde radi! O povezanosti prirodnih procesa! O našem svedočenju!

Da li je smrt jednog nevidljivog bića kao sto je bakterija jednaka smrti bilo kog bića na planeti? Zavisimo od njih. Bez ovih simbiotskih odnosa u tlu čovečanstvo bi nestalo sa zemlje zbog gladi. Mislite o tome...

NADIN KUTAK

Piše: Nada Radinić

Kiša je ovih dana baš široke ruke, pa tako i danas (subota). Pada obilato i mnogima je pokvarila planove. Naravno, vrtu je itekako dobro došla bez obzira je li sadnja obavljena ili će tek biti.

Imam puno mladih biljaka koje čekaju presadnju na vrt i stoje inače na dvorištu, nepokrivene, ali sam danas većinu ipak sklonila s kiše jer su se ionako već dovoljno natopile. Iako je kiša pravo blago s neba, iz posudica u kojima se nalaze sadnice, voda sporije otječe, pa je korijen u prevlažnom okruženju.

Lijepo je vidjeti da neke rajčice već cvatu, tomatilo se sav osuo cvjetovima, a ovaj put sam sijala nekoliko različitih sorti, andske jagode su prepune pupoljaka, pamukovi kotiledoni koje jako dugo zadržava izgledaju kao mali kišobrančići i tek sad kreću s rastom prvi pravi listovi... sve možete vidjeti na mom blogu kad kliknete na link na kraju teksta.

S ovom velikom vlagom u prvi plan su mi došli puževi koji su u većem broju krenuli obilaziti gredice, pa sam slikala kako se snalazim s tom nevoljom i kako štitim biljke. U zadnjem Nadinom kutku sam naknadno, u utorak, dodala skicu kako se postavlja mrežica za zaštitu mahuna od puževa, jer smo u komentarima pričali o tome. Možda niste vidjeli, pa se vratite na prošli Nadin kutak, a sada sam slikala kako to izgleda u vrtu da lakše i sami tako nešto napravite i oslobodite se na jedno vrijeme stalne strepnje hoće li vam biljke ostati čitave. Pritom znam da mnogi od vas nemaju vremena i mogućnosti sami izrađivati mrežice i prekrajati stare zavjese i agril-tkanine. O svemu tome sam vam pripremila tekst na blogu.

Uspjela sam prije kiše obaviti berbu cvjetova bazge (zapravo to je odradio moj vrijedni muž, kao i svake godine), pa sam odradila prvu fazu sirupa, ovo zahlađenje je baš dobro došlo dok cvjetovi stoje natopljeni u vodi, a lonac je jako velik i ne bi stao u hladnjak. Recept za sirup od bazge je također na blogu, napisan još prije 11 godina. Uredila sam ga i prilagodila onome kako ga radim posljednjih nekoliko godina i to mi se pokazalo kao najbolje. Kombiniram sirovi i kuhani sirup, jer se često dogodi da u zamrzivaču nemam dovoljno mjesta, pa moram jedan dio kuhati i spremiti u staklenke, ali aroma sirovog soka je daleko bolja, a vjerujem i zdravija.

U našem Boravku svakodnevno komuniciramo o vrtu i svemu vezanom uz njega, pa smo spominjali i vrtlarenje po mjesečevom kalendaru. Imala sam dobra iskustva s tom metodom i još uvijek neke od principa prakticiram, kao što je branje plodova ili uzimanje sjemenja u dane ploda. Obećala sam tu temu obraditi u ovom Nadinom kutku i o tome također možete čitati na linku.

Dok završavam ovaj tekst, kiša još uvijek pada i čini mi se da će vrt i okućnica narednih dana doslovno eksplodirati od zelenila. Svibanj je takav – jedan dan nas požuruje, drugi usporava, ali nikad ne dopušta dosadu. I koliko god posla bilo, teško je ne uživati u tom osjećaju da se život svakim danom sve više razlijeva po vrtu.

Na blogu vas čekaju fotografije iz vrta, puževi u akciji i ja u protuakciji, sirup od bazge, mjesečev kalendar i još možda nešto što će u međuvremenu uskočiti kao tema, jer između subote kad ovo pišem i ponedjeljka kada sadržaj na mom blogu mora biti spreman, stoji još čitav jedan dan. A to su kako kaže naša Bilja od Milja: mnoge minute i sekunde ❤️

link na blog: probajovako.blog/Nadin-kutak-83

Lijep pozdrav!

ZAHVALNICA

Iza nas je vrlo turbulentan period jer je izrada i prodaja Projekata bašte iziskivala veliki ulog vremena. Nakon što je prodaja zatvorena svi iz Tima imamo mali predah.

Želim javno da pohvalim celi Tim koji uvek krajnje profesionalno odrađuje svoje zadatke. Oni su potpuno svesni cilja, satkani od čovekoljublja i svakome su posvetili vreme kako bi ga uputili, rešili nedoumica, rešili tehničke poteškoće i pronašli tačan model za svaku osobu. Ponosna sam na sve njih. Iako ih je na kraju savladao umor radili su istim tempom. Oni će i dalje biti na raspolaganju svima vama koji imate naš Projekat bašte za sva tehnička pitanja.

Želim da se zahvalim svima vama na strpljenju i podršci koju smo dobili putem javno istaknutih pohvala, podrške na svojim ličnim profilima i čitanja email pisama koje sam morala da pišem kako bi što više ljudi imalo priliku da odluči da li im ovako nešto treba. Ova prodaja je trajala tri i po meseca i iziskivala je puno vremena i kreiranje novih načina da se premoste algoritmi. Mi smo samoodrživa platforma i na ovaj način, prodajom proizvoda i članarinama, obezbeđujemo sredstva za samofinansiranje. Mnogo je velika radost kada znamo da nas ne finansiraju bilo kakva Ministarstva, Amerike i EU Fondovi i uz naše ime niko ne može da okači svoju zastavu. Zato zahvaljujem svima koji su dali doprinos tom kupovinom proizvoda ili čitanjem svih email pisama koje sam vam pisala.

Zahvaljujem svim baštovanima sa platforme koji su bili sve vreme najveća podrška i snaga. To su čudesni, odrasli, sofisticirani ljudi kojima je cilj potpuno jasan. Naglašavam odrasli jer njihovi potpuno jasni stavovi, nesvakidašnji odnos prema prirodi i čoveku i veštine često ostavljaju bez daha.

Hvala vam ljudi, bez vas bi ovo bilo mnogo teže.

Hvala prirodi, biljakama, interakcijama i mojim rukama.

Hvala vašim rukama koje će postaviti Projekte bašte.

Hvala!

KAKO OREZUJEMO TIKVENJAČE?

Prvo da razrešimo važno pitanje šta sve spada pod tikvenjače. Tikve, tikvice, dinje, krastavci, lagenarija, lufa, gorka dinja, karoselo sorte krastavaca, lubenice spadaju u tikvenjače.

Orezivanje ili pinciranje loza se radi kako bismo usmerili snagu biljke u plodove i time se pospešuje brže plodonošenje. Orezivanjem se izbegavaju nevolje kao što su pepelnica, plamenjača, grinja, jer se biljka manje iscrpljuje nepotrebnim utroškom energije u loze koje nisu potrebne. Orezujemo samo tikvenjače duge loze osim ako i tikvice ne uzgajamo vertikalno.

Tikvice su grmovi i NE OREZUJU SE, ali ako želite da ih uzgajate vertikalno savetujem da pogledate video na tu temu koji se nalazi na našem jutjub kanalu. Tada se primenjuje tehnika orezivanja i vezivanja biljke uz nosač i to je svakako potrebno videti.

Krastavci, dinje, lubenice, tikve, karoselo sorte krastavaca (tehnički su dinje) orezuju se tako što se primarna grana skрати nakon trećeg lista, sekundarne loze ponovo skraćuju nakon trećeg lista i tek se tercijarne lože puštaju da rastu. Ne orezuju se profesionalni hibridi, tačnije njihovo orezivanje je drugačije jer se nakon pinciranja

trećeg lista primarne loze, ostave odmah sekundarne loze. Kod ovih hibrida plod je iza svakog lista. I ove sekundarne loze selektujemo i ostavljamo samo 4 grane.

Lagenarije, lufe i gorka dinja orezuju se malo drugačije. Ove kulture se obavezno uzgajaju na nosačima pa je važno pustiti primarnu lozu da raste dok ne dosegne vrh nosača i sve vreme joj se skidaju zaperci ili sekundarne loze. Tek kada dosegne vrh nosača pincira se primarna loza i puštaju sekundarne loze koje kratimo iza trećeg lista i na tercijarnim lozama će biti plodovi koji vise sa nosača.

UZGOJ ĐUMBIRA U BAŠTI

Uzgoj đumbira u bašti je mnogo jednostavniji i daje bolje rezultate nego u saksiji. Saksije su zatvoreni sistemi i povremeno dolazi do grešaka kada se plod đumbira ne razvije dovoljno što nije slučaj sa baštom. Ove sezone planiram uzgoj đumbira u baštu u dva PMA i u kombinaciji sa paradajzom, paprikama, celerima, sideratnim cvećem, patlidžanom i prazilukom.

Potrebno je nabaviti plod đumbira, izrezati ga na komade tako da svaki komad ima svoju potencijalnu klicu. Komade uvaljajte u pepeo i spremni su za sadnju.

Napravite PM i setvena gnezda koja napunite mešavinom 321. Gnezda moraju da budu dublja, do 15 cm. Đumbir je žbunasta biljka, pa je važno kako ćete je pozicionirati u kombinaciji i savetujem da to bude blizu integralnih sistema.

Ubacite komad ploda, a dalja nega je jednostavna i podrazumeva samo zagrtanje i zalivanje. Zagrće se dva puta u sezoni senom ili prosušenom travom.

Treba iskoristiti benefit klime koja podrazumeva dugu i toplu jesen i uzgojiti đumbir na jednostavan način u bašti. Prednost sistema je otpornost biljke koja se uzgaja u otvorenom polju, nezahtevnost i mnogo bolji rezultati nego u saksijama.

Ova tema zajedno sa kombinacijom je snimljena i biće emitovana ove nedelje na našem jutjub kanalu.

KAKO DA RAZUMETE SISTEM SADNJE U PERMA MODELIMA

Šta su perma modeli? Direktni komposter.

Godinama sam se bavila bio baštom i učila ljude kako da postave 5 bioloških metoda. Da bi biološke metode mogle da budu funkcionalne moraju se dosledno sprovoditi. Ne možete tek da zagrebete u neku od metoda i da isprobate jer neće funkcionisati. Tako sam svoju bio baštu redovno malčirala, imala sam 13 kompostera, radila organsku prihranu sa tđđ, primenjivala mešovitu sadnju i saradivala sa svetom oko sebe. Sve sam primenjivala, ali nisam videla rezultate. Metode, tako parcijalno postavljene su me umarale.

Takođe mi nije bilo lako da ostale baštovane učim tim postavkama jer sam i sama polako gubila veru da ću doći do cilja, komposta na samoj gredici na ovaj način. U jednom trenutku mi je čak postalo besmisleno to kretanje od kompostera do bašte,

tačnije nije mi se sviđalo što je ključni proces, kompostiranje, odvojen od bašte. Resurse sam sakupljala, nosila u kompostere, a onda iz kompostera vraćala na gredicu. To je poprimalo neke elemente apsurdnog kretanja i gubljenje vremena.

Tada sam odlučila da izađem iz okvira koji ne funkcioniše i postavim nešto što bi mi pomoglo da dođem do brzog rešenja, napravila sam kompostere na samim gredicama. Perma modeli se uslojavaju upravo kao komposter. Od kabastog sloja, pa sve do aktivatora to su isti principi. Razlika je samo u tome što se ovde biljke odmah sade, nisam čekala da se napravi kompost.

A zašto odmah sadimo u tek uslojene PMove? Mikrobiološka kativnost u predelu korena je ključna u brzom kompostiranju PMova. Biljke pomažu da se ubraza kompostiranje, a komposter pomažu da biljke brže rastu. Prava simbioza. I odmah u prvoj sezoni postigla sam željene rezultate. Tek kada sam spojila sve biološke metode, kada sam ih videla zajedno na jednom mestu ja sam i osetila šta to znači „videti srcem“. Samo je bitno oku nevidljivo – Mali Princ. Ja sam to videla, a sve ono što sam učila i što je bilo i ostalo spolja, postalo je živo i počela sam da ga živim. PMovi su komposter, živi sistemi, živa bića koja je potrebno hraniti, a onda oni hrane biljke i vas. Sva ta posredna i organska ishrana biljaka sada je postala jasna.

Najčešće pitanje je kako uošte biljke rastu tu u tom senu bez zemlje...

Biljke se sade u gnezda ili tunele. Tuneli se prave na mnogo načina i to je sve i pokazano na kanalu, a vi birajte vama najbliskiji. Tuneli su dubine do 10 cm, širine do 5 cm osim ako sadimo u isti tunel više kultura, pa je tada širok min. 10 cm. Gnezda su prečnika 10 cm, dubine 10 cm.

Punjenje gnezda i tunela je isto: zemlja, kompost, đubrivo. Ako ste u Učionici ja vam uradim recepturu za resurse koje imate. Nekada je dovoljan samo stajnjak, nekada mešavina stajnjaka i zemlje. Mešavinu je potrebno pripremiti pre setve ili sadnje.

Tunel – režete seno, raširite ga, napunite, zalijete da voda istisne vazduh, posipate seme i preko semena ide 1 cm suve mešavine.

Gnezdo – napravite rukom, napunite mešavinom, zalijete i obavite setvu po istom principu kao za tunele.

Ako nisu sadnice u pitanju ne pokrivete tunele i gnezda senom dok ne niknu biljke, a kada niknu samo ih malčiramo.

Dakle, naše biljke u tek uslojenom PMu zapravo nemaju dodirnih tačaka sa njim u prvim fazama rasta. PMovi su više saksije u kojima se odvija setva. Tek kada se PM aktivira počinje da hrani biljke i to ćete i videti. Tada kažemo da su PMovi buknuili.

Takođe, u PMovima biljke iz već opisanih razloga duže razvijaju koren, pa baštovani na početku imaju osećaj da im ništa ne napreduje, da sve stoji. Tada ih pitam: da li je biljka živa? Ako jeste raste podzemno, a to je nešto što ne vidite i sada je potrebno da mi verujete. Kada razviju dovoljno dubok koren biljke samo buknu i takve biljke su mnogo otpornije nego biljke koje uzgajamo u zemljanim gredicama.

Ovde se odvijaju dva procesa – rastu biljke i kompostira se PM. Ono što možete videti na mojim gredicama, a liči vam na zemlju su PMovi koji su se potpuno razgradili i postigla sam svoj cilj - no dig sistem gde sadim u vlastitom kompostu. Takvu radost i bujanje želim svima vama.

Kako uslojiti perma modele?

Perma modeli su samoodrživi sistemi, direktni komposteru gde na samoj gredici tokom sezone proizvodimo kompost. Proces razgradnje se odvija jednako kao u komposterima i zato se uslojavanje perma modela odvija jednako kao uslojavanje u komposterima. Da biste razumjeli i sistem uslojavanja perma modela potrebno je pre svega da pogledate epizodu Nadzemni i podzemni prema modeli. Tu epizodu zovemo našim bukvarom.

Sada ću vam napisati neophodne korake za uslojavanje:

- 1.** nadzemni perma modeli postavljaju se na travnjaku i ledini. Nije potrebna obrada površine. Zato je vaš prvi korak da izaberete površinu na kojoj ćete postaviti nadzemni perma model.
- 2.** drugi korak je parcelizacija. Parcelizacija se radi malim kolcima. Perma modele nije potrebno ograđivati daskama ili bilo kojim materijalom. Kada se usloje i zaliju oni postaju stabilni i neće padati seno sa strane. Zato kolce koje koristite kod parcelizacije možete nakon uslojavanja i da uklonite. Maksimalna širina perma modela je 1.2 m. Razmak između gredica je minimalno pola metra. Dužina ne sme da prelazi 4 m jer to nisu humane vrednosti.
- 3.** treći korak je postavka kabastog sloja. Kabasti sloj je u ovom sistemu uslojavanja drenažni sloj u komposterima. Kabasti sloj podrazumeva onaj organski otpad koji se malo teže razgrađuje. Može da dođe u obzir bilo što što je prečnika 10 cm. Kabasti sloj postavljate u maksimalnoj visini do 10cm. On je ujedno i temelj za podizanje perma modela. S obzirom da pričamo u postojećoj epizodi, ja sam kao kabasti sloj upotrebila ostatke kukuruza, paprike, kupusa.
- 4.** četvrti korak je sloj svežeg otkosa koji u ovom slučaju može da bude zamenjen slojem lišća ili ostacima voća. Ja sam upotrebila trule jabuke iz skladišta.
- 5.** naredni sloj jer sloj sena. Ovdje ću napraviti malu digresiju uz komparaciju sena i slame. Seno za svoju razgradnju koristi minimalnu količinu azota. Slama se sporo razgrađuje i koristi veliku količinu azota u tom procesu. Za uslojavanja možemo da koristimo i seno i slamu, ali kod upotrebe sena ćemo samo jedanput da zalijemo perma model aktivatorom. Kod upotrebe slame perma model se 3 puta zaliva aktivatorom. Ovaj sloj sena se stavlja u visini od 10 cm.
- 6.** sledeći korak je stajnjak. Sve vas zbunjuje upotreba stajnjaka u uslojavanju perma modela. Da biste razumeli upotrebu stajnjaka potrebno je da izađete iz perspektive zemljane bašte. U zemljanoj bašti stajnjak je hrana, a u perma modelima nadoknađuje potrošeni azot i obezbeđuje mikroorganizme. Nešto kao EM preparat. Stajnjak stavljamo u količini 3 lopatice na metar dužni. Ukoliko koristite granulirani stajnjak stavićete 3 šake po metru dužnom.
- 7.** Na sloj stajnjaka je moguće staviti kuhinjski otpad, pepeo, piljevinu ili šta god imamo od brzo razgrađujuće organske materije. Ukoliko nemate otpad, pepel i piljevinu uslojićete bez toga. Cilj ovih sistema je da koristite resurse koje imate, a ne one koje nemate.
- 8.** Iznad stajnjaka stavljate ponovo sloj sena u visini od 10cm. I sada možemo da kažemo da je vaš perma model spreman za setvu.

Nakon što ste usvojili perma model potrebno je da ih zalijete aktivatorom. O aktivatorima sam puno pisala u Nedeljniku, a imamo i epizodu na jutjub kanalu. Možete da upotrebite aktivator od surutke, šećera, stajnjaka i vode. Aktivator se stavlja samo jednom i treba vam 10 litara po metru dužnom perma modela. Aktivator možete staviti pre ili posle setve.

Setva u perma modelima se odvija u tunelima i gnezdima. Zato sam preporučila da pogledate epizodu Nadzemni i podzemni perma modeli. U toj epizodi vam pokazujem kako se radi setva u jednom i drugom slučaju. Da biste uradili setvu potrebno je da napravite mešavinu zemlje, komposta, đubriva u odnosu 3 : 2 : 1.

Po čemu se prema modeli razlikuju od ostalih lazanja sistema?

Perma modeli su nastali kao rezultat dugogodišnjeg uzgoja u saksijama. U ovom slučaju perma model se ponaša kao živa saksija biljkama. Biljke rastu na svom početku u njihovim punjenjima. S obzirom da je saksija živa, a biljka ima potrebu da dodirne korenom čvrstu zemlju, u perma modelima biljke razvijaju dubok koren. Na ovaj način biljke razvijaju svoju otpornost. Takođe, na ovaj način biljke izdržavaju ekstreme mnogo bolje nego one koje imaju plitak koren. U jednom trenutku se biljka i perma model spajaju. Taj trenutak ćete svi vidjeti. Ujedno taj trenutak me je naučio kako se može videti srcem. O tome je govorio Mali princ. Biljka koja ima dug koren i naš polu-razgrađeni perma model su dobitna kombinacija za rast.

Perma model se seju istog dana kada je i uslojen. Nema nikakve potrebe da ga uslojite mnogo ranije. Ono što je potrebno svima koji prate program Trag Biljke je da usloje svoju rano-prolećnu zonu.

Da biste još bolje razumeli proces uslojavanja pojasniću vam kompostiranje.

Humus je proizvod razmene materije mikroorganizama i životinja u tlu. Ta sitna, uglavnom nevidljiva, vojska treba za život kiseonik i vlagu. Materijal za kompost mora biti nanesen prozračno i lagano u slojevima. Kad je suvo vreme baštovan ga mora zalivati. A pri tom je izuzetno važan osećaj za meru kako se ugodna vlažnost ne bi pretvorila u preteranu vlagu. Toplotu koja je potrebna za dobru razgradnju proizvode sami mikroorganizmi. Ona je proizvod njihovog metabolizma.

Kaspari tvrdi: "... jedna vrsta blagog procesa sagorijevanja kod koga se proizvodi toplota, a organske se mase pomoću mikroorganizama pretvaraju u humus."

S obzirom da se takva promena dešava samo u prisustvu kiseonika, razgradnju nazivamo aerobnim procesom, dok se procesi truljenja odvijaju u odsustvu kiseonika, dakle u pitanju su anaerobni procesi.

Milijarde pomagača mogu za nas da rade besplatno i ne zahtevaju ništa osim adekvatnih uslova za život. Mikroorganizmi osim vlage i kiseonika za svoj život zahtevaju i azot.

On im je potreban da bi stvorili vlastite bjelančevine. Za stvaranje energije potreban im je ugljenik. Oba ova elementa igraju važnu ulogu za izmjenu materije živih bića u tlu. Mikroorganizmi trebaju 30 jedinica ugljenika kako bi mogli da iskoriste jednu jedinicu azota. Najpovoljniji odnos ugljenika i azota je 30:1.

To je C:N odnos.

Kad u kompostu postoji taj idealni odnos brzo i harmonično se odvija razgradnja, odnosno blagi proces sagorevanja. Ako se idealni C:N odnos poremeti menja se i radni tempo mikroorganizama, a time i tok razgradnje. Tada govorimo o užem i širem C:N odnosu. To u praksi znači sledeće: kod širokog C:N odnosa udeo ugljenika postaje sve veći, a zalihe azota male. Pretvaranje organske materije u kompost se tada odvija znatno sporije. Na kraju nastaje kompost siromašan hranljivim materijama neophodnih biljkama za život. Mikroorganizmi pronalaze ugljenik u organskom materijalu. Količina azota se mijenja sa različitim sastojcima komposta.

Koji sastojci donose taj važni element za biljke?

Sveži, zeleni otpaci sadrže relativno povoljne količine azota. Zato su nam dovoljne male, dodatne količine azota koje se kod uslojavanja posipaju između biljnih masa.

Kako izgleda C:N odnos nekih vašnih organskih materijala pokazuje sljedeća tabela:

(C:N odnos pokazuje koliko puta više ugljenika od azota ima u nekom materijalu)

- 1 Zelena masa iz svežih otpadaka iz bašte 7
- 2 Otkos trave 12
- 3 Stajnjak poljoprivrednih životinja 15
- 4 Stajnjak nakon tromjesečnog stajanja 15-20
- 5 Slama mahunarki 15
- 6 Lucerka 15-20
- 7 Kuhinjski otpaci 23
- 8 Cima od krompira 25
- 9 Igllice smreke 30
- 10 Lišće drveća 50
- 11 Seno od stabljika žitarica 50-100
- 12 Piljevina 511

Iz ove mini tabele se vidi da u samoj bašti ima vrlo malo organskog otpada koji ima nepovoljan C:N odnos. Baštovan može mešanjem različitih organskih materijala lako izjednačiti nedostatke izazvane nepovoljnim C:N odnosom i na taj način uspešno sprečiti jednostranost u uslojavanju komposta, a samim tim i loš rezultat na kraju. Da bi se podstakao život u kompostu i obilno hranili mikroorganizmi, baštovan može između slojeva otpada da posipa organsko đubrivo koje je bogato azotom. U to spada ovčji, kozji, zečiji i svinjski stajnjak. Bogat azotom je i kravli stajnjak ali ono što je najvažnije za urbanog baštovana je dostupnost ovih materijala, pa je često najbolji izbor tekuće đubrivo od koprive koje je vrhunski izvor azota.

Osnovni cilj uzgoja u perma modelima je da se na kraju sezone dobije kompost na samoj gredici. Ukoliko vam to nije uspelo pročitajte ovo što sam napisala o C:N odnosu i biće vam jasno gde ste napravili grešku.

Perma modeli spajaju 5 bioloških metoda, a jedna od njih je upravo kompostiranje.

Ostale su: malčiranje, organska prihrana, mešovita sadnja i saradništvo sa svetom.

Perma modeli su merna jedinica za svest.

Današnji čovek stalno žuri i nema baš puno vremena da se posveti baštovanstvu i zato je bila potrebna promena. Ono o čemu govorim i čemu vas učim nije permakulturalna bašta već motivaciona bio bašta koja se sastoji iz zona, humanih vrednosti i humanog dizajna. Motivaciona bio bašta se može podići u svako doba godine i onda kada donesete odluku da postanete baštovan. Niste uslovljeni rokovima, vremenskim prilikama, ne zavisite od mehanizacije, a svakog meseca imamo kalendare sa novim rokovima i novom šansom za početak. Motivaciona bio bašta je zbir svih mojih uspjeha i neuspjeha, zbir svih mojih težina i lakoća, usamljenosti, jačina i modela koje sam tokom godina kreirala pre svega zbog sebe. Zato, ovo nije metoda koju ste već primienili, jer je sastavljena od niza iskustava u čijoj se srži nalaze zakonitosti prirode. I ono što je najvažnije, ova metoda vas privlači jer se u njoj osećate ugodno i bezbedno, osećate da ste se konačno vratili kući ili stigli do svog cilja. I ja sam doživela takvu promenu.

Perma modeli u svom nazivu kriju važno poruku.

P – praktična ostvarenost

E – efikasnost

R – resursi

M- motivacija

A – alternativa

PERMA

PREPARAT OD KROMPIRA PROTIV POLEGANJA PRESADE

200 g krompira kuvati u 1 l vode pa kada se ohladi procediti. U tu vodu dodati kašiku čaja od kamilice i ostaviti 1 sat. Ponovo procediti pa razblažiti 1:3 sa vodom i prskati presadu.

Ovaj preparat je fungicid i folijarna ishrana jer je voda u kojoj se kuvao krompir resurs za K.

PODSETNIK NA ROKOVE

PRIMORJE – ovo je period kada se kod vas može pojaviti plamenjača, pa savetujem oprez i ubacujem tekst na tu temu

SPREMITE SE ZA PLAMENJAČU

ŠTA PRATIMO KOD PLAMENJAČE?

1. VLAŽNOST VAZDUHA IZNAD 90%

2. TEMPERATURE od 18 do 22°C

Ukoliko se poklope ta dva uslova budi se plamenjača.

NE POGODUJU JOJ:

1. VLAGA ISPOD 50%
2. TEMPERATURA IZNAD 25°C I ISPOD 10°C

Tada ne može da se širi.

OBAVEZNA AKTIVNOST BAŠTOVANA

1. PRATI PROGNOZU JER AKO SE NAJAVE IDEALNI USLOVU REAGUJ PREVENCIJOM 3 DANA RANIJE
2. UVEK SKIDAJ OŠTEĆENO LIŠĆE JER TAKO IMAŠ DOBAR PREGLED
3. OREZIVANJE PARADAJZA OD POČETKA DAJE DOBRU ŠANSU BILJKAMA
4. ZAPERKE DUŽE OD 15 CM NE KIDAJ VEĆ ZALAMAJ
5. I NE NERVIRAJ SE, SEZONE PLAMENJAČE SU VRLO BOGATE

Idealne sezone su onda kada se plamenjača probudila i ima je, ali ne u zamahu jer vreme nije potpuno pogodno za nju, ali dovoljno da bude budna. To je ujedno klima u kojoj sve ostale biljke odlično plodonose.

Sezone u kojima se plamenjača ne budi su sušne sezone i tada osim paradajza malo šta i beremo.

OSNOVNI PREPARATI ZA SUZBIJANJE PLAMENJAČE

1. PREPARAT OD KURKUME, PREPARAT OPŠTEG DELOVANJA

3 kašike kurkume u 3 l vode, dobro promešate i odmah prskate biljke. Potrebna je gaza jer može da zapuši prskalicu. Ovo je preparat kojim se najbrže deluje.

2. PREPARAT OD CIME BELOG LUKA

300 g cime belog luka stavite u 10 l vode i ostavite da odstoji preko noći. Nakon toga kuvate pola sata i kada se ohladi procedite i prskate razređeno 1: 3 sa vodom.

3. PREPARAT OD GLAVICE BELOG LUKA

Izgnječite čenove belog luka (100g) i stavite u 10 l vode, treba da odstoji pola sata i procedite pa nerazređenom tečnošću prskate biljke.

4. PREPARAT OD GRANULIRANOG BELOG LUKA

3 kašike granuliranog belog luka stavite u 10 l vode. Dobro promešate i ostavite da odstoji pola sata pa nerazređenom tečnošću prskajte biljke.

5. JUHA OD PRESLICE (ILI BRŠLJANA, MRTVE KOPRIVE, PIREVINE)

150g suve preslice ili 1kg sveže (zamena je bršljan, mrtva kopriva, pirika)

10l vode

Potopiti biljku i ostaviti je preko noći u vodi.

Sutradan kuvati tako da vrije pola sata.

Poklopiti da se ohladi i ohlađeno procediti. Prskajte biljke razblaženo 1:5 sa vodom.

Preparati se koriste kod prve naznake idealnih uslova za plamenjaču. Tada je potrebno primeniti ih 3 dana zaredom, zatim sledi pratnja biljaka 5 dana pa ponovo tretman 3 dana zaredom.

KONTINENT – imali smo pad temperatura ovih dana, veliko nevreme sa ledom pa je dosta bašti stradalo. Primite podršku cele platforme. Svi smo prošli gubitak biljaka i svi se nakon toga i oporavili. Izdržite, ponovite sadnju i biljke nakon leda tretirajte kurkumom. Biljke se brzo oporave. Još uvek smo u sadnji i setvi celog majskog kalendara. Pre sadnje crvene zone proverite dugoročnu prognozu jer ako je u najavi noćna niža od 3 sačekajte sa presadnjom. Maj je i prošle sezone bio hladan i kišovit, dok nam je jun bio vreo. Vrelina manje pogoduje biljkama od nižih temperatura, jer ako i posadimo crvenu zonu i imamo najavu mraza lako je zaštitimo agrilom, kod naglog skoka temperatura tek presađene biljke se izlažu stresu i zastoju u rastu. Ali kako izbeći biljke iz stresa će biti tema junskog Nedeljnika. Obratite pažnju na zagrtanje krompira, luka, pojavu zlatice i proverite da li je došlo do cvetanja lukova.

PLANINE – za vas važi ista preporuka kao za kontinent jer ste kalendarski i vi u presadnji crvene zone. Iako nam je proleće hladno jesen nam je duga i topla i sve biljke će dati svoj puni potencijal.

OBAVEŠTENJE O NOVIM PONUDAMA

Kao što znate iz obaveštenja u prošlim Nedeljnicima, **nove verzije Projekata bašte više nisu dostupne za kupovinu, a ni individualni mentorski rad se neće održavati ove sezone.** I ta opcija članstva na našoj edukativnoj platformi je trenutno zatvorena.

Postoji i drugi vid članstva, a to je kolektivni mentorski rad, ulazak u našu Učionicu, odnosno našu celu Zajednicu.

Pa ako mislite da bi vam pomoglo da imate mene kao svog mentora kome možete da postavljate pitanja u Učionici, ali i da učite iz pitanja drugih baštovana, kao i da učite iz edukativnog sadržaja koji se nalazi u Čitaonici...

Još uvek se možete prijaviti za maj.

Prijava se vrši preko naše web-stranice popunjavanjem jednostavne ankete. Nakon popunjene ankete kontaktiraće vas naš koordinator Goran Pivašević putem aplikacije Viber sa dodatnim informacijama.

Za anketu kliknite ovde: <https://tragbiljke.com/trag-biljke-ucionica/>

Sledeći Nedeljnik očekujte u naredni ponedeljak.

Do tada, ostanite nam dobro!

Biljana,

Trag Biljke Tim

Trag Biljke

Banja Luka

Bosnia and Herzegovina

Odjava sa Nedeljnika:

Ukoliko više ne želite da primate naš
Nedeljnik, možete se odjaviti klikom na:

[Odjavi me!](#)